

Beschrijving

Het TeamToppers-materiaal vertaalt het Belbin Teamrollenmodel naar kinderen en jongeren. Zo leren kinderen hun kwaliteiten en valkuilen kennen en wat hun rol is in een team. Ze leren verschillen in talenten te herkennen, begrijpen en benutten.

De Belbin Teamrollen

De teamrollen drukken uit wat er tussen mensen gebeurt. Het gaat dus niet om het individu, maar hoe hij is in relatie met anderen. De negen verschillende teamrollen versterken elkaar en vullen elkaar aan. Een goed evenwicht bepaalt het succes. Daarbij geldt:

- Elk mens heeft twee of drie teamrollen waarbij hij/zij zich prettig voelt.
- Elk mens heeft twee of drie teamrollen die hij/zij tot op zekere hoogte kan ontwikkelen.
- Elk mens heeft twee of drie teamrollen die hem/haar helemaal niet passen; de zogenaamde triggers. Dit zijn vaak de kwaliteiten die je zelf mist en dus nodig hebt als aanvulling.

TeamToppers-materiaal

Hierover gaat het TeamToppers-materiaal. Het bestaat uit drie onderdelen:

- Het verhaal: De Orde van de TeamToppers
- De Test- of kwartetkaarten
- Het Talentenspel

Het verhaal: De Orde van de TeamToppers

Als allereerste start je met een verhaal. Hierin wordt prinses Zilver gered uit de klauwen van de Zilverdraak, door haar vader (de koning) en zijn acht medewerkers. Zij vertegenwoordigen allen een teamrol. Door samen te werken lukt het om de prinses te redden, ieder levert hier een unieke bijdrage aan. Ze worden als beloning allen geridderd in de Orde van de Teamtoppers. Na het lezen van het verhaal volgt een nagesprek, in de handleiding staan geschikte vragen hiervoor.

Aan de hand van het verhaal kun je diverse werkvormen doen:

- Een tekening/schilderij laten maken over/bij het verhaal.
- Een verhalenbundel maken met nieuwe verhalen over de negen TeamToppers of het verhaal laten schrijven vanuit één TeamTopper.
- Een kwaliteitenvel laten maken.
- Een rollenspel, waarin het verhaal van de TeamToppers wordt nagespeeld.
- Theaterlezen.
- Uitbeelden.
- Maskers maken.
- Kasteel van de TeamToppers bouwen.
- Film maken.

De Test- of kwartetkaarten

Voordat je de werkvormen bij het verhaal doet, is het belangrijk om van iedereen in de groep eerst te bepalen welke teamrollen hij/zij heeft. Dit kan door het Kwaliteiteninvulformulier, dat als bijlage te downloaden is. Je kunt daarna de leerlingen voor elkaar dit laten invullen. Dit kan namelijk een ander beeld geven. Want hoe je jezelf ziet, is niet altijd hetzelfde hoe je een ander ziet. Juist die verschillen geven erg interessante gespreksstof.

Bij de Testkaarten kun je ook verschillende werkvormen doen:

- Woordenschat. Het is belangrijk dat de betekenis van de woorden helder is voor de kinderen. Om dit te verduidelijken, zijn verschillende werkvormen mogelijk.
- Kwartetten.
- Raden wie het is: Één speler trekt een kaart en de anderen mogen ja/nee vragen stellen om erachter te komen wie het is.
- Ezelen.
- Kwaliteiten rubriceren. Hierbij zijn meerdere opdrachten mogelijk.
- Maatje zoeken: Bevestig op de rug van elke leerling een kaart. Zorg dat er steeds twee van dezelfde TeamTopper zijn. Laat de kinderen vervolgens zonder te praten hun maatje zoeken.
- Dit past bij jou. Hier heb je een fotostandaard bij nodig. Zodra een leerling iets doet of zegt dat overeenkomt met een van de kwaliteiten, ontvangt hij de kaart en mag hij hem die dag in de fotostandaard hebben.

Het Talentenspel

Bij het Talentenspel passen de kinderen de verschillende teamrollen toe. Het spel kan met meerdere varianten gespeeld worden. Je speelt altijd met drie partijen van één of meer personen. Bij de basisvariant gaat om het sparen/weggeven van Spaartoppers en het behalen van een kwartet. De Spaartoppers zijn afbeeldingen van een teamrol. Kinderen pakken telkens twee spaartoppers, één voor henzelf en één om weg te geven. Ze geven de Spaartopper weg aan een leerling van een ander groepje, met een motivatie erbij. Bijvoorbeeld: 'Ik geef jou de Koning want jij kunt goed overleggen.' Door Spaartoppers te sparen en in te wisselen voor kwartetkaarten kun je sparen voor een kwartet.

Werkvormen/spelen voor in de groep

In de handleiding staan ook nog de volgende werkvormen:

- Crisissituatie.
- De bom.
- Palendans.
- De krokodillenrivier.
- Stoelendans.
- Overleven in de jungle.
- Dreamteam.
- Toren bouwen.

Beoordeling

Ontwikkelingsgebieden

Door het werken met Team Toppers stimuleer je vooral de sociaal-emotionele ontwikkeling:

- Zelfkennis
- Zelfreflectie
- Leren samenwerken
- Empathie
- Metacommunicatie, etc.

Afhankelijk van welke werkvormen je uitvoert, kun je nog meer ontwikkelingsgebieden stimuleren:

- Taalontwikkeling; woordenschat, verhalen schrijven
- Creativiteit: schilderen, nieuwe verhalen bedenken.
- Beeldende vorming
- ICT-vaardigheden; filmen en bewerken.

Ervaring

Zelf heb ik het materiaal getest met de leerlingen in de plusklas. Dit zijn twee groepen van in totaal 20 kinderen van 9 tot 12 jaar. We hebben de volgende activiteiten gedaan, klassikaal of in groepjes:

- Het verhaal lezen en het nagesprek.
- Het kwaliteiteninvulformulier: voor zichzelf en de ander.
- Een kwaliteitenvel laten maken.
- Het verhaal laten schrijven vanuit één Teamtopper.
- Een schilderij laten maken bij het verhaal.
- Een rollenspel.
- Een film maken.
- Kwartetkaarten - Raden wie het is: Één speler trekt een kaart en de anderen mogen ja/nee vragen stellen om erachter te komen wie het is.
- Het Talentenspel – De basisvariant.

Het verhaal lezen en het nagesprek

De oudere kinderen pikten het heel goed op; ze begrepen gelijk de diepere laag in het verhaal. Er kwamen mooie reacties in het nagesprek. Één leerling reageerde op de vraag met wie je bevriend wil zijn: 'Met de Sint-Bernard, want die vult mij mooi aan.'

De jongere kinderen vonden dit lastiger; één van hen gaf aan dat hij het veel herhaling vond. Dan heb je de kern niet begrepen; het gaat niet om de herhaling maar juist om de verschillende teamrollen. Door de activiteiten die volgden begreep hij het alsnog. De opbouw: eerst het verhaal, dan de activiteiten en dan het spel, vind ik daarom heel sterk. Door het verhaal komen de kinderen in de sfeer, door de activiteiten leren ze de rollen goed kennen en bij het spel kunnen ze het toepassen.

Het kwaliteiteninvulformulier: voor zichzelf en de ander

Met name de oudere kinderen konden dit erg goed. De jongere kinderen (9 jaar) vonden dit nog wel lastig. Ook een enkele leerling met een diagnose had er wel moeite mee.

Een kwaliteitsenvel laten maken

Bij het maken van het kwaliteitsenvel heb ik eraan toegevoegd: kies één van jouw teamrollen. Dan heb je een uiteindelijk een mindmap met jouw kernkwaliteiten. De kinderen vonden het een leuke, moeilijke uitdaging: vrij abstracte begrippen (zorgzaam, betrouwbaar) vertalen naar beelden. Het resultaat is erg leuk geworden, we hebben ze allemaal opgehangen in de klas.

Het verhaal laten schrijven vanuit één Teamtopper

Deze opdracht heb ik alleen met de oudere leerlingen gedaan. Ik heb eraan toegevoegd: kies een teamrol die je zelf niet hebt. Door je te verplaatsen in de ander (empathie), kun je hem beter begrijpen. Een jongen zei tijdens het schrijven: 'Ik houd niet van verhalen schrijven, maar dit vind ik wel een leuke opdracht.' En een ander zei achteraf: 'Aan het begin dacht ik dat de Sint-Bernard wel thuis had kunnen blijven, maar nu zie ik dat hij toch ook echt een belangrijke bijdrage had.'

Een schilderij laten maken bij het verhaal

Bij deze opdracht heb ik eraan toegevoegd dat het een abstract schilderij moet zijn. Drie groepjes hebben deze opdracht gedaan. We hebben op You-tube filmpjes van abstracte schilderijen bekeken en ze zijn toen aan de slag gegaan. Twee groepjes kozen ervoor om één rol te verbeelden. Het groepje met jongens uit groep acht verbeeldde het heel mooi. Hun schilderij heeft een zilvergrijze achtergrond (de Zilverbergen). Daarop schilderden ze van buiten naar binnen alle Teamrollen in passende kleuren, die in het midden samenkwamen in een goudkleurige twist. Vooral het gesprek over het kiezen van de kleuren was interessant: Verbeeld je zijn uiterlijk, of juist zijn karakter? En welke kleuren kies je voor meegaand en rustig?

Een rollenspel

Twee teams hebben deze opdracht gekozen. De kinderen konden hun creativiteit hier goed in kwijt. Het nadeel vind ik: als je voor elke rol één persoon wilt, krijg je een erg groot team, met tien personen. Dat vraagt erg veel van de samenwerking. Maar als je een klein team hebt, moet je telkens van rol wisselen en dat vertraagt het verhaal.

Een film maken

Twee groepjes deden deze opdracht. Een van de groepjes heeft het verhaal van de Team Toppers nagebouwd met Lego en daarna gefilmd. Ze hebben met aluminiumfolie de bergen gemaakt, en zilveren speerpunten, etc.

Kwartetkaarten - Raden wie het is

Met één groepje deed ik het spelletje Raden wie het is. Ik heb de eis gesteld dat de vragen niet over het uiterlijk mochten gaan én dat de kernkwaliteiten verboden woorden waren. Anders kun je namelijk vragen: Is hij zorgzaam? En dan weet je het meteen. Nu was het een stap moeilijker. De kinderen vonden het leuk om te doen, al vonden ze het échte Talentenspel leuker.

Het Talentenspel

Dit spel heb ik telkens in groepjes gespeeld, als ze klaar waren met hun opdracht. De kinderen deden het fantastisch; ze speelden heel sportief. Op de doos staat dat je het spel in drie teams van één of meer leerlingen speelt. Zelf vond ik drie teams van twee leerlingen het beste, want als je minder leerlingen hebt, krijgen ze op den duur steeds dezelfde kwaliteiten. Met meer leerlingen kun je wat afwisselen, én kunnen ze overleggen in het team. Ik vroeg me wel af waarom het niet in vier teams kan, er zitten namelijk vier pionnen in de doos. Het was leuk om als leerkracht zelf ook mee te doen, want dan krijg je de kans om hun kwaliteiten te benoemen en je het is interessant om terug te krijgen hoe de kinderen jou zien.

Jongeren en volwassenen

Het Talentenspel is voor kinderen en jongeren, maar het is ook geschikt om als volwassenen te spelen, bijvoorbeeld met je schoolteam.

Tot slot

Team Toppers is niet zomaar een spel, het is een compleet uitgewerkt thema. Je kunt er vele uren mee vullen. Omdat ik het echt als thema heb neergezet, heb ik er nog wel een PowerPoint bij gemaakt. Daarin stonden de opbouw, de gespreksvragen, de opdrachten, de rollen, etc. Als je met meerdere groepjes hiermee aan de slag gaat, is het wel echt nodig om meer boekjes te hebben. Je kunt ze bestellen voor €12,50 per stuk. Het wordt dan wel wat duurder: met spel en een paar boekjes kom je al gauw rond de 150 euro. Maar dan heb je ook wat: een fantastisch spel. De kinderen en ik zien terug op een mooi, leerzaam project met veel gouden momenten.

Arja Kerpel is parttime leerkracht in het basisonderwijs en geeft les aan plusklassen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. Na het gymnasium en de pabo heeft ze een opleiding gevolgd voor Specialist Hoogbegaafdheid. Ze heeft ervaring als leidster op de peuterspeelzaal. Daarnaast is zij medewerker van een tijdschrift voor kinderen. Ze schrijft artikelen en recenseert boeken voor wij-leren.nl. Dit is een website die fungeert als online onderwijskundig handboek. Onderwijskundige thema's en begrippen worden er in onderlinge samenhang uitgelegd